

CES Ringmærkning i 2008

Af Henning Ettrup

Siosanger, 1K, Brabrand Sø, 6. august 2008. Foto: Henning Ettrup.

Ringmærkerforeningen har i 2006, efter 2 års forsøgs-mærkning (Drachmann 2006), startet et projekt med standardiseret fangst af ynglefugle (Constant Effort Site eller CES) i Danmark. Ved CES forstås, at der fanges fugle med spejlnet i yngletiden med henblik på at ringmærke ynglefugle og deres afkom. Der ringmærkes i alt 12 gange sommeren igennem, én gang i hver 10-dagesperiode fra primo maj til ultimo august. Der fanges med et fast antal netmeter placeret ens i hver fangstperiode. Formålet er bl.a. at følge ungeproduktionen, ændringer i bestandsstørrelser og udbredelse samt overlevelsesserater i fuglebestandene (se Ralph & Dunn 2004). Idéen med det danske CES-projekt er at bidrage til den fælleseuropæiske CES-overvågning af spurvefugle. CES skal ses i sammenhæng med eller som supplement til andre metoder til overvågning af fuglelivet.

Der var i 2006 etableret 4 sites (Vestamager, Raunstrup Sø, Brabrand Sø og Dybendal nær Silkeborg), og i 2008 er endnu en lokalitet kommet til, Tarup Grusgrave på Fyn, så der nu mærkes på 5 sites. Resultater og erfaringer indhøstet ved fangsterne bliver løbende afrapporteret. Yderligere information om CES og foreningens øvrige aktiviteter kan findes på foreningens hjemmeside www.ringmaerkning.dk.

Standardiseret fangst af ynglefugle: et projekt under Danmarks Ringmærkerforening

På europæisk plan foretages ringmærkning af ynglefugle efter en standardiseret metode (Constant Effort Sites, CES) på flere hundrede lokaliteter. CES blev taget i brug i Storbritannien i 1983, og her fanges nu på 115-120 lokaliteter (Grantham 2008). Nærmere beskrivelse af metoden er foretaget af bl.a. Peach et al. (1996). Oversat til dansk kan metoden beskrives som standardiseret ynglefuglefangst eller SYF.

Efter forsøg på en enkelt lokalitet i 2004-05 (Drachmann 2006) blev der i 2006 i Danmark opstartet flere lokaliteter (Dybendal ved Vrads, Brabrand Sø i Jylland samt Vestamager og Raunstrup Sø på Sjælland), hvor der blev ringmærket efter denne metode. Der er i 2008 kommet endnu en lokalitet til, Tarup Grusgrave på Fyn, så der nu mærkes på 5 lokaliteter. Det samlede antal fangede fugle for det enkelte år fremgår af tabel 1. Der er samlet fanget 56 forskellige arter, og i alt er 4687 fugle ringmærket eller aflæst, de fleste fangster er af Løvsanger, Rørsanger og Rørspurv.

Tabel 1. Oversigt over ringmærkningsresultaterne på de danske SYF-lokaliteter. Bemærk, at der i 2006-07 er fanget på 4 lokaliteter, men i 2008 på 5 lokaliteter.

Art	2006	2007	2008
Spurvehøg			1
Ringdue			2
Gøg			2
Isfugl			1
Stor Flagspætte	1		9
Vendehals	1		
Bysvale		1	
Landsvale			1
Skovpiber	10	24	21
Hvid Vipstjert			1
Gærdesmutte	17	32	39
Jernspurv	32	49	46
Rødhals	54	29	38
Nattergal	15	14	12
Rødstjert	4	11	5
Sangdrossel	8	11	11
Solsort	30	32	69
Havesanger	64	43	86
Munk	66	67	114
Gærdesanger	13	17	47
Tornsanger	43	28	96
Sivsanger	31	13	13
Græshoppesanger	12	10	6
Rørsanger	227	145	370
Kærsanger	10	4	47
Gulbug	1	1	7
Løvsanger	156	248	403
Gransanger	45	77	150
Fuglekonge	3	24	21
Grå Fluesnapper	2	2	1
Broget Fluesnapper	1	1	4
Musvit	70	73	116
Sortmejse	2	9	11
Blåmejse	80	77	125
Topmejse	10	6	13
Sumpmejse	11	6	21
Halemejse, nordlig		8	16
Pungmejse	6	4	
Skægmejse	4	5	
Spætmejse	1	1	4
Træløber	3	1	7
Træløber, Korttået			1
Rødrygget Tornskade	6		3
Husskade		1	1
Skovskade	3	1	3
Stær		22	12
Gråspurv			17
Skovspurv	8	6	23
Bogfinke	13	13	8
Tornirisk			1
Stillits			3
Gråsisken, lille	6	11	19
Grønirisk	15	14	18
Dompap	14	15	15
Rørspurv	103	115	111
Gulspurv	18	10	16
Total	1219	1281	2187
Antal arter fanget	42	43	52
Antal lokaliteter	4	4	5

Selv om tallene er små og endnu for usikre til statistiske beregninger, vises der nogle udvalgte eksempler for at illustrere, hvad SYF-data på længere sigt kan anvendes til.

Ændringer i antallet af fangede fugle kan ses som et udtryk for, at der sker ændringer i bestandene, enten lokalt eller generelt. I tabel 2 er foretaget beregning af ændringen for arter, hvor der er fanget mere end 20 individer i to af de tre år i 2006-2008, og kun fra de 4 lokaliteter, der har været med i hele perioden.

Set over perioden 2006-08 ser der ud til – på baggrund af antal fangede fugle – at være sket markante tilbagegange for 3 arter (Rødhals, Havesanger og Rørspurv), mens der har været stor fremgang (> 100%) for 4 arter (Skovpiber, Løvsanger, Gransanger og Fuglekonge). Ændringerne dækker dog over store udsving fra år til år (tabel 2). Fx stiger antallet af Fuglekonge 700% fra periodens første til andet år for derefter at falde med 12,5% i andet til tredje år. Kun Musvit og Blåmejse udviser små udsving over perioden.

Ændringerne kan ses som et udtryk for ændringer i ungeproduktionen fra år til år (typisk for fx Fuglekonge). Sådanne ændringer kan registreres ved SYF-data, idet der over sommeren sker en ændring i aldersfordelingen af de fangede fugle. Dette kan illustreres af data fra de to hyppigst fangede arter ved Brabrand Sø, som er de eneste relevante data, jeg har haft adgang til (tabel 3). Her er ungeproduktion for Rørsanger og Rørspurv beregnet som procentfordelingen mellem fangede ungfugle og adulte fugle.

Tabel 3. Ungeproduktionen udtrykt som andel ungfugle fanget af de to hyppigst fangede arter ved Brabrand Sø i perioden 2006-2008.

Unge-%	2006	2007	2008
Rørsanger	62	39	84
Rørspurv	42	49	60

Som det fremgår, er 2007 tilsyneladende et dårligt yngleår for Rørsanger, idet antallet af 1K fugle kun udgør 39% af de fangede Rørsangere, mens 1K fuglene i 2008 udgør hele 84%. For Rørspurven ser det ud til, at ungeproduktionen generelt har været lav i 2006-07, mens der kun i 2008 er fanget flere unger end adulte fugle. Ved sammenligning med data fra det britiske projekt ses tilsvarende ændringer for disse to arter (CES News 2008, 2009).

Det bliver spændende at følge projektet fremover, men i den sammenhæng er det vigtigt, at flere ringmærkere slutter op omkring projektet, så vi kan få flere sites med. Kun derved opnår vi at få tilstrækkeligt med data indsamlet, så langtidsændringer i fuglebestanden kan aflæses – selvfølgelig set i sammenhæng med andre ornitologiske registreringsmetoder.

Tabel 2. Ændringer i antallet af fangede arter, hvor der er fanget mere end 20 fugle i to af årene.
Kun data fra de 4 lokaliteter med fangst alle årene indgår i tallene.

Art	2006	2007	2008	Ændring 06-07	Ændring 07-08	Ændring 06-08
Skovpiber	10	24	21		-12,5	110,0
Gærdesmutte	17	32	32	88,2	0,0	88,2
Jernspurv	32	49	45	53,1	-8,2	40,6
Rødhals	54	29	33	-46,3	13,8	-38,9
Solsort	30	32	39	6,7	21,9	30,0
Havesanger	64	43	47	-32,8	9,3	-26,6
Munk	66	67	108	1,5	61,2	63,6
Tornsanger	43	28	54	-34,9	92,9	25,6
Rørsanger	227	145	332	-36,1	129,0	46,3
Løvsanger	156	248	365	59,0	47,2	134,0
Gransanger	45	77	116	71,1	50,6	157,8
Fuglekonge	3	24	21	700,0	-12,5	600,0
Musvit	70	73	67	4,3	-8,2	-4,3
Blåmejse	80	77	73	-3,8	-5,2	-8,8
Rørspurv	103	115	77	11,7	-33,0	-25,2

Litteratur

- CES News 2008 no. 21. http://www.bto.org/ringing/ringinfo/ces/ces_new_index.htm
- CES News 2009 no. 22. http://www.bto.org/ringing/ringinfo/ces/ces_new_index.htm
- Drachmann, J. 2006: Standardiseret fangst af fugle i Dybendal, Skærbæk plantage. Unpubl. rapport på <http://www.ringmaerkning.dk/ces.htm>
- Grantham, M. 2008: A look back at 25 years of CES ringing. CES News: 1-3.
- Peach, J.W., S.T. Buckland & S.R. Baillie 1996: The use of constant effort mist-netting to measure between-year changes in the abundance and productivity of common passerines. Bird Study 43: 142-156.